

Serce Maryi w kulcie przedpublicznym (2)

Ks. John F. Murphy

W kolejnych latach, w pierwszych dziesięcioleciach XIII wieku, pojawiali się inni wczesni apostołowie, którzy uczynili wiele, aby głosić rosnące w popularność nabożeństwo. Jednym z najwcześniejszych wielbicieli Serca Matki Bożej był bł. Herman z Friesach, jeden z pierwszych uczniów św. Dominika, który codziennie oddawał cześć Sercu Maryi. Innym był czcigodny Herman Józef z zakonu norbertanów, który sformułował swego rodzaju akt poświęcenia się Sercu Maryi.

Na szczególną uwagę zasługuje także św. Bonawentura, Doktor Seraficzny, którego wpływ i duchowość potwierdziły wagę rozwijającego się nabożeństwa, a w późniejszych latach dały impuls do wzrostu. Święty Bonawentura kontynuuje i rozszerza wcześniejszą poprawną koncepcję św. Bernarda, wiążącą Serce Maryi z Jej świętością i niezwykłą miłością. W pracy *Stimulus Amoris*, przez wiele stuleci przypisywanej św. Bonawenturze, odnajdujemy odniesienie do bolesnego Serca Maryi i pewne oznaki nabożeństwa do Jej dziewiczego Serca.

W połowie i pod koniec XIII wieku, w epoce św. Bonawentury, działał Konrad z Saksonii, który również zapisał się w historii nabożeństwa do Niepokalanego Serca. Jego dzieło, *Speculum beatae Mariae Virginis*, przez wiele wieków było przypisywane św. Bonawenturze. W tym samym czasie żyły również wielkie kobiety, św. Mechtylda i św. Gertruda, a następnie św. Brygida Szwedzka, których prywatne objawienia dotyczące

Niepokalanego Serca opiszemy poniżej w osobnym paragrafie.

W kolejnych epokach warto odnotować działalność św. Antonina, św. Wawrzyńca Justyniana, Jana de Gerson, Arnoszta z Pardubic oraz Mikołaja z Salicetus, w którego dziele Antidotarium znajdujemy dowody istnienia praktyk nabożeństwa do Serca Maryi. W tych samych latach również św. Bernardyn ze Sieny w wyjątkowy sposób odkrył i zrozumiał znaczenie i istotę Niepokalanego Serca Maryi. Ze względu na swoje pisma często nazywany jest „Doktorem Niepokalanego Serca Maryi” i to z jego pism pochodzą trzy lekcje drugiego Nokturnu Oficjum na uroczystość Niepokalanego Serca. Ślady nabożeństwa tego wielkiego świętego do dziewiczego Serca Maryi odnajdujemy zwłaszcza w jego kazaniach. Wychwala on w nich doskonałość cielesnego serca Maryi jako symbolu Jej miłości do Boga i ludzkości oraz jako symbolu Jej czystości, pokory i świętości. Święty Bernardyn pisze, że godność Matki Boga była najwyższym możliwym powołaniem stworzenia i że „dlatego, w najbardziej wzniosły sposób, uprzedzająca miłość Boga przeniknęła i skierowała Serce Dziewicy do tego dzieła” – dzieła, które „uczestniczyło najgłębiej w doskonałości, wpływie i Boskim podobieństwie uprzedzającej miłości Bożej, z której się zrodziło”. Święty naucza dalej: „Któreż spośród czystych stworzeń można by lepiej wyobrazić sobie [w tym dziele] niż Ją, która zasłużyła na to, by zostać Matką Boga, i która nosiła samego Boga jako gościa w swym Sercu i łonie? [...] Czyż jest lepszy skarb niż sama miłość Boża, dzięki której Serce Dziewicy stało się ognistym piecem?”. Święty dodaje: „Dlatego z tego serca, jak z pieca Miłości Bożej, Najświętsza Maryja Panna wydała dobre słowa, to znaczy, słowa płonącej miłości”. W ten sposób św. Bernardyn łączy Serce Matki Najświętszej z Jej głęboką i wielką miłością do Boga i człowieka.

Posiadamy dowody, że na początku XVI wieku powstawały kolejne praktyki nabożeństwa do Niepokalanego Serca Maryi. Juliusz II, wielki renesansowy papież, promulgował pewne wezwania do Niepokalanego Serca, które miały być recytowane podczas bicia

dzwonów na Anioł Pański. W tym samym stuleciu należy wspomnieć o Lanspergusie, kartuzie, w którego dziele Pharetra można również znaleźć ślady nabożeństwa do Serca Maryi. Innymi godnymi uwagi pisarzami tego okresu są: Cornelius à Lapede, św. Piotr Kanizjusz, Ludwik z Blois, św. Filip Neri oraz hiszpański dominikanin Ludwik z Grenady.

Należy wspomnieć szczególnie o św. Franciszku Salezym, który był łącznikiem między XVI a XVII wiekiem i jednym z większych światel epoki, bezpośrednim poprzednikiem św. Jana Eudes'a. W jego pismach znajdujemy syntezę treści, które rozwinęły się do jego czasów. Mówi o doskonałości Serca Maryi, wzorze miłości do Boga. Poświęcił mu swoje dzieło Theotimus. W herbie założonego przez siebie Zakonu Nawiedzenia umieścił razem Serca Jezusa i Maryi. Wywarł także zasadniczy wpływ na dzieło św. Jana Eudes'a, o czym sam wielki apostoł Niepokalanego Serca często wspomina w swoich pismach.

Inni autorzy, żyjący tuż przed św. Janem Eudes'em, o których należy wspomnieć ze względu na wagę ich pism lub ich kult do Niepokalanego Serca, to: Franciszek Suarez, św. Robert Bellarmin, P. Poiré, Kardynał Pierre de Bérulle, J. de la Cerda, Bartłomiej de los Rios, J. Olier (założyciel sulpicjanów), P. Barry i V. Contenson. Inni apostołowie niezrównanego Serca Maryi, których wspomina św. Jan Eudes to: Orozjusz, Sebastian, Baradius, Jan Euzebiusz Nieremberg, Jean-Baptiste de Saint-Jure, Stephen Binet, Christopher de Vega i Honorat Nicquet.

Jednak ani w pismach wspomnianych wyżej autorów, ani w innych dziełach mariologicznych przed św. Janem Eudes'em nie znajdujemy żadnej rozprawy bezpośrednio i wyraźnie poświęconej nabożeństwu do Niepokalanego Serca. Dostrzegamy jednak ciągły wzrost ilości stosownych nawiązań oraz świadomości szczególnej roli, do której przeznaczone było dziewicze Serce Maryi w dziele zbawienia dusz i w całej Boskiej ekonomii. Choć ścisłe warunki tego nabożeństwa wymagały jeszcze doprecyzowania, a nabożeństwo nadal miało charakter prywatny, to jednak można

było zaobserwować wzrost liczby nawiązań i świadectw dotyczących Niepokalanego Serca Maryi.

Zanim zbadamy pisma wielkiego św. Jana Eudes'a – w którego osobie nabożeństwo do Niepokalanego Serca znalazło swojego najgorętszego orędownika i który jako pierwszy ustanowił i zaczął rozpowszechniać liturgiczny kult Serca Maryi – pokrótce zaprezentujemy, jak wcześniej wspomnieliśmy, niektóre prywatne objawienia świętych dotyczące Niepokalanego Serca – objawienia, o których istnieniu wiedział już sam św. Jan Eudes.

Źródło: J. F. Murphy. *Niepokalane Serce Maryi. Zarys i znaczenie nabożeństwa*. Cor Eorum, Płock 2020 (przypisy pominięto – przyp. red. GM). Szczegóły znajdziesz [tu](#).